

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Bildande av naturreservatet Dyrön, Kristinehamns kommun

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- Vårda och bevara mångfalden av växter, djur och livsmiljöer
- Bevara reservatets oexploaterade skärgårdsmiljö
- Bibehålla och gynna den betespräglade karaktären i de lövdominerade skogsområdena
- Upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i fågeldirektivet utpekade fågelarter som angivits i Dyröns Natura 2000-område
- Skydda områdets barrskogar och gynna utvecklingen av naturskogsartade kvalitéer
- Tillgodose friluftslivets behov av obebyggda strandområden samt öka allmänhetens tillgång till området

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med heldragen svart linje på bifogad karta som naturreservat. Områdets gränser utmärks i fält efter inmätning/förrättning av Lantmäteriet.

Reservatets namn skall vara Naturreservatet Dyrön.

Länsstyrelsen fastställer den i bilaga 3 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. anlägga ny luftledning
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området
6. bedriva jakt på andfåglar, gäss och svanar

Punkt 1 och 2 innebär inget hinder för löpande underhåll av de vägar som löper genom området.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla sådana intrång som:

1. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
2. gränsmarkering av, vägvisning till, parkeringsplats, markerad led och information om reservatet
3. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar
4. framföra fordon annat än på befintliga vägar
5. skada eller borttaga naturföremål eller ytbildning eller skada marktäcket
6. i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar, utan länsstyrelsens tillstånd
7. elda annat än på särskilt angiven plats
8. upplägga båt vid befintlig båtplats utan reservatsförvaltarens tillstånd

Föreskriften C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C4 utgör inte hinder för hämtning av fällt vilt enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1 §) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker.. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bland annat den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Ovanstående inskränkningar under A, B och C skall inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Motivering

Beskrivning av det omgivande landskapet

Dyrön är den sydligaste udden på en större halvö i södra delen av Kristinehamns kommun. Halvön sträcker sig mot sydväst, begränsad av Väneren i väster och av Åråsviken i söder och öster. Topografin är i hela området är låg. I nord-sydlig riktning sträcker sig långsmala, 5-10 meter höga gnejs- och granitryggar med ett tunt skikt osvallad morän och gott om berg i dagen. Svackorna däremellan fylls av tjocka lager bördig glaciärra.

Skogen varierar mellan medelålders granskog, gles lövrik och betad barrblandskog samt yngre lövskogar på igenvuxen före detta ängs- och åkermark. Vidare finns här gott om av gamla enbackar med enstaka björk och lövrik blandskog som än idag hålls öppen genom betning av kreatur. På halvön finns med värmländska mått mätt gott om äldre ädellövträd, ofta i form av gamla vårdträd vid gårdarna eller som gamla spärrgreniga ekar utmed vägarna.

Ett småskaligt jordbrukslandskap är ständigt närvarande i området. Eftersom jordbruk bedrivits här i många hundra år har vegetationen tydligt påverkats av detta. De bördiga delarna har använts som endera åker eller äng, och omgivande skog har utgjort betesmark för kreatur. Mindre skogsbestånd verkar dock ha använts för skogsbruk med blädning eller plockhuggning.

Dyrön ligger i en trakt med flera befintliga naturreservat och Natura 2000-områden. Inom en omkrets på drygt en mil ligger tio befintliga skyddade eller utpekade områden (sju i Värmlands län och tre i angränsande delar av Västra Götalands län), sammanlagt omfattande närmare 6 000 hektar. Dyrön hyser många av de naturtyper som återfinns i de omgivande befintliga naturreservaten och Natura 2000-områdena och representerar därför områdets skyddsvärda natur väl. Här möter Vänerens skärgård ädellövskog och betade strandängar i en mosaikartad blandning med hållmarkstallskog och betade hagar.

Beskrivning av naturreservatet

Dyrön är beläget i den södra delen av Värmland i den Väner nära regionen av Kristinehamns kommun. Naturreservatet ligger tre mil söder om Kristinehamn och är länets sydöstligaste utlöpare i Väneren. Området är 543 hektar stort varav 316 hektar är vatten och 227 hektar är fastmark.

Dyrön finns omnämnt i skriftliga källor redan på 1500-talet och har således en lång brukningshistoria med allt vad det innebär av påverkan på naturen i området. Möjligen är detta en bidragande orsak till att naturen på Dyrön har en väldigt speciell karaktär. Känslan av gångna tidars hårda slit är starkt närvarande i det gamla odlingslandskapet, i vindpinade strandskogar och längs stormpiskade stränder.

Erik Rosenberg skriver 1954 att Dyrön förr i tiden, d v s i början av seklet, var havsörnens hemvist. Havsörnarna hade sitt bo i den väldiga "Dyrötalla" som stod på halvöns östra strand.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

För den som färdades på nuvarande riksväg 26 mellan Gullspång och Kristinehamn, eller på öppna Väneren väster om Dyrön, var den enorma tallen ett välkänt landmärke. Tallen stöp så småningom i backen av hög ålder, och den väldiga lågan kan fortfarande beskådas i skogen på östra stranden.

Det lugn och den avskildhet som alltid förknippats med Dyrön har bevarats genom åren tack vare den tidigare ägaren Charles Johanssons starka vilja, egensinne och brukning enligt gamla seder och bruk. Skogen brukades länge på gammalt bondevis där endast träd med de för stunden efterfrågade kvaliteterna var de som fälldes. Hyggesbruk är en sentida invandrare på Dyröhalvön, men de senaste 20 åren har ganska omfattande avverkningar genomförts.

Från de öppna åkrarna runt gården och norrut finns lövskogar som sedan lång tid tillbaka betats av gårdens kor. I takt med att korna blev allt färre, och till slut inga alls, så växte hagmarkerna igen till dagens ganska täta lövskog med enstaka äldre och grövre träd som ett minne från gamla tider. Lövskogarna har höga biologiska värden för både fauna och flora. Fågelfaunan är rik och på våren är fågelsången ibland öronbedövande.

Stora delar av skogsområdet kännetecknas av äldre hållmarkstallskog med inblandning av i huvudsak gran, björk, klibbal och ek. Skogen på halvöns norra delar är en aspdominerad lövblandskog av hedtyp, med inslag av ek, björk och rönn. Skogsområdena närmast och norr om gården visar spår av tidigare bete och det förekommer spärrgreniga ekar. Busk- och hänglavar finns i stor mängd. I strandområdena finns bäverfällade träd och bitvis är förekomsten av död ved god.

Stränderna i reservatet är mycket omväxlande. Framförallt på väst- och sydsidan på Västra ön är skärgårdskaraktären påtaglig med obruten sjöhorisont, små öar och skär och vindpinade småvuxna tallar. I andra delar av reservatet, till exempel vid Östra Dyröbotten i nordöstra delen av Dyrön, har stranden en helt annan karaktär med skyddade vassvikar.

Inom naturreservatet finns fem nyckelbiotoper samt fyra naturvärdesobjekt som sammanlagt omfattar 29,3 hektar, motsvarande 15 % av reservatets landareal.

Området omfattas av ett betydande fågelsträck, framförallt om hösten. Över Väneren väster om Dyrön passerar ett periodvis omfattande sjöfågelsträck och områdets utformning gör också att ett betydande sträck av landföljande fåglar koncentreras till Dyrön. Sträcket är vida känt bland ornitologer.

Motiv till skydd och föreskrifter

Genom en reservatsbildning vid Dyrön bevaras en obebodd udde i Vänerskärgården, med gammal skog, död ved och hög andel löv, för naturvård och friluftsliv. Det föreslagna naturreservatet har ett stort zoologiskt värde genom att det är hemvist till ett stort antal krävande lövskogsarter som gröngöling, mindre hackspett, entita, stjärtmes och stenknäck. Ett bevarande av naturskogsqualitéer är betydelsefullt också för dessa arters förekomst inom området.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området. Naturrestatets botaniska värden är främst kopplade till lövskogen i norra delen av reservatet samt på ön Björkholmen.

Dyrön tillhör det över 9 000 hektar stora, enligt Ramsarkonventionen utpekade Ramsarområdet Kilsviken. Ramsarkonventionen förbinder de länder som skrivit under den att bevara våtmarker och utnyttja dem klokt, bland annat genom att bilda naturrestat och se till att fåglarna i området gynnas. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt Ramsarområden så att deras ekologiska karaktär inte förändras till det sämre. Länsstyrelsen gör bedömningen att jakt på andfågel, gäss och svanar inom ett utpekade Ramsarområde inte är förenligt med det åtagande Sverige gjort genom att skriva under Ramsarkonventionen. Ytterligare inskränkningar på jakten bedöms inte vara nödvändiga för att uppfylla reservatets syften.

Området är av riksintresse för yrkesfisket i Vänern, för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt för geografiska avgränsningar enl. 4 kap. miljöbalken. Området har vidare ett stort värde för friluftslivet, dels genom närheten till Kristinehamns stad och dels för att den västra sidan har ett mycket tilltalande utseende, med öppna luckiga blandskogar, betade hagar och fina badklippor.

På grund av ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många skogsbiotoper minskat kraftigt i omfattning och andelen gammal naturskog i skogslandskapet har minskat kraftigt. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Processer som eld och översvämning som i naturtillståndet är viktiga för förnyring av skogsekosystemen, har i det närmaste upphört. För de arter som är knutna till naturskogsartade lövskogar, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvaliteter endast kan säkerställas genom att det undantas från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden och miljökvalitetsmål

Bildandet av naturrestatet Dyrön bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt med Kristinehamns kommun gällande översiktplan (antagen 2006-06-20). Bildandet av naturrestatet Dyrön är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar".

Området omfattas av riksintresset Vänern med öar och strandområden, enligt 4 kap. 1-2 §§ MB. Vänern utgör riksintresse för yrkesfisket med stöd av 3 kap. 5 § MB. Området är av riksintresse för naturvård, Kilsviken, enligt 3 kap. 6 § MB. Dyrön har utpekats som ett Natura 2000-område

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

enligt 7 kap. 27 § punkt 1 MB (bevarandeplan fastställd 2006-03-15) och utgör riksintresse enligt 4 kap. 1 och 8 §§ MB. Dyrön ingår i det av Ramsarkonventionen internationellt utpekade Ramsarområdet Kilsviken. Bildandet av naturreservatet Dyrön bedöms vara förenligt med Ramsarkonventionens syften.

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen. Utgångspunkten är att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Dyrön
Län	Värmland
Kommun	Kristinehamn
N2000-beteckning	SE0610250
Lägesbeskrivning	15 km sydväst Bäckhammar
Församling/Socken	Visnums-Kil
Topografisk karta	9D NO, 10D SO
Ekonomisk karta	9D9i, 9D9j, 10D0j
Naturgeografisk region	22a, Götalands centrala slättbygder - Vänerslätterna
Fastigheter	Dyrön 1:1
Areal	543 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

Ärendets beredning

Den 31:a januari 2001 kontaktades länsstyrelsen av en företrädare för dåvarande ägaren till Dyrön 1:1. Den 29:de maj samma år inledde Länsstyrelsen samtal med ägaren om eventuella reservatsplaner. Dåvarande ägaren var inte intresserad av att sälja Dyrön 1:1 direkt till staten, och fastigheten lades ut till försäljning. Alla intressenter informerades om en eventuell framtida reservatsbildning. Fastigheten delades i två delar, Dyrön 1:1 och Dyrön 1:2 där Dyrön 1:2 inkluderade befintlig bebyggelse samt viss kringliggande mark. Före ägaren sålde fastigheten Dyrön 1:1 till staten 2002-11-05 och Dyrön 1:2 till de intressenter som lämnat högsta anbudet vid budgivning på hela området.

Synpunkter från remissinstanserna

Valdemar Sund, Ingemar Djup och Hugo Wolff har inkommit med en skrivelse med synpunkter på förslaget till reservatsbeslut. De tar upp frågor gällande upphandlingen av reservatsområdet,

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

jakträtten samt friluftslivet på Dyrön. De anser att Länsstyrelsen underlät att ett offentligt anbudsförfarande vid försäljning av fastigheten Dyrön 1:2 tillämpades och anhåller om en redogörelse för hur upphandlingen gått till. Vidare vill de ha en redogörelse för på vilka villkor jakten i området utarrenderades samt varför området tagits ur det älgjaksområde som det tidigare tillhörde. Slutligen anser de att områdets tillgänglighet i samband med bildandet av reservatet försämrats avsevärt, bland annat på grund av den bom som är uppförd strax söder om parkeringen.

En skrivelse inkluderande 37 namnunderskrifter har sänts in. De som skrivit under namnlistan vill framhålla sitt intresse i och stöd för ovan nämnda skrivelse, signerad av Valdemar Sund, Ingemar Djup och Hugo Wolff.

Gustav Johansson har inkommit med en skrivelse gällande den båtplats som enligt gammal hävd utnyttjats av de boende i södra Visnums-Kil. Gustav Johansson framhåller att alla förändringar torde kräva samtycke från alla de berörda.

Skogsstyrelsen och Wermlands Ornitologiska Förening har i sina remissvar inget att invända mot bildandet av naturreservatet Dyrön.

Visnums och Visnums-Kils Hembyggsförening tar upp frågan om skyltning och framhåller att området bör skyltas från avfarten från riksväg 26 vid Nybble. Vidare anser föreningen att bommens placering är mindre bra och att den försvårar tillgängligheten till reservatet för personer som inte med lätthet kan komma in i området till fots, utan är hänvisade till bil eller andra fordon.

Ulf T Carlsson har inkommit med synpunkter på remissen. Han anser att all fågeljakt av hänsyn till allmänhetens vistelse inom området bör vara förbjuden inom naturreservatet. Vidare framhålls att häckfågelfaunan och floran borde ha varit mer ingående beskrivet samt att det betydande fågelsträcket vid lokalen bör vara omnämnt. Avslutningsvis tillstyrker Ulf T Carlsson bildandet av naturreservatet jämte antagandet av därtill hörande skötselplan.

Länsstyrelsens kommentar på inkomna synpunkter

Länsstyrelsen har inte varit inblandad i upphandling eller försäljning av fastigheten Dyrön 1:1. Fastigheten annonserades ut till försäljning av den tidigare ägaren Rut Anderson. De intressenter som lade bud på fastigheten hade kännedom om planerna på naturreservat i området. Den intressent som lade högsta budet på Dyrön 1:1 avstod köp på grund av planerna på bildande av naturreservat. Frågan om köp ställdes då till den intressent (Anders och Margareta Wiklert) som lagt näst högsta budet. I samråd med mäklaren och dåvarande ägaren kontaktades Naturvårdsverket, som fick frågan om intresse fanns för köp av delar av området. I en uppgörelse mellan dåvarande ägaren, Naturvårdsverket samt Anders och Margareta Wiklert köpte Staten genom Naturvårdsverket skogsmarken på fastigheten, och en mindre del omfattande byggnader och inägor såldes av dåvarande ägaren Rut Andersson till makarna

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Wiklert. I uppgörelsen ingick också att den del som makarna Wiklert köpte skulle styckas av från Dyrön 1:1, och att jakten på Dyrön 1:1 skulle arrenderas ut till ägarna av Dyrön 1:2.

Beträffande frågan om vilket älgjaksområde Dyrön skall ingå i är detta en sak som jakträttsinnehavaren i sedvanlig ordning avgör själv.

Den bom som finns uppställd strax söder om parkeringen nämns ej i reservatsbeslutet eller tillhörande skötselplan. Det finns därmed möjlighet att flytta eller ta bort bommen om en sådan lösningen anses bättre än den nuvarande. Bommen stod tidigare placerad några hundra meter längre söderut, strax söder om gården. Anledningen till att bommen flyttades var i första hand för att bibehålla karaktären av oexploaterat skärgårdsområde. Tillgängligheten till området har i övrigt förbättrats avsevärt med anläggning av parkeringsplats och en markerad led från parkeringen ned till sydvästra spetsen.

Enligt gammal hävd har hemmanen i södra delen av Visnums-Kils socken haft möjlighet att lägga båt på "Vaudden", i Östra Dyröbotten. Beslutet om naturreservat innebär ingen förändring i den sedvanerätten, men den som vill lägga båt på "Vaudden" ska informera reservatsförvaltaren för att underlätta ordning och reda. Idag finns på "Vaudden" ett antal båtar avskiftande kvalitet plus en del annan bråte som ska städas undan.

Skyltning av reservatet är inte en fråga som normalt tas upp i beslutet eller skötselplanen. Denna fråga tas i regel upp när reservatet är bildat. Bommens placering är som nämnts ovan inte reglerad i reservatsbeslut eller skötselplan.

I jaktnyttjanderätten begränsades jakten på andfågel, gäss och svanar, med hänsyn till att reservatet ligger inom det utpekade Ramsarområdet Kilsviken. Någon utförligare dokumentation av häckfågelfaunan har ej varit möjlig av resursskäl. Vad gäller omnämnande av fågelsträck har detta inkluderats i beslutet.

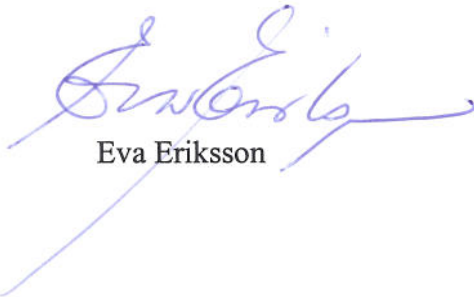

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 4.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Per Gustafsson. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljörättsjurist Karin Sjöberg och antikvarie Lotta Boss.

Eva Eriksson

Per Gustafsson

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar
5. Konsekvensutredning

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Sändlista

Anders Wiklert, Visnums Kil, Nynäs gård, 681 93 KRISTINEHAMN

Margareta Wiklert, Visnums Kil, Nynäs gård 681 93 KRISTINEHAMN

Dyrön-Mossbrons vägsamfällighet, c/o Valdemar Sund, Visnums-Kil Borgen, 681 93
KRISTINEHAMN

Valdemar Sund, Borgen, 681 93 KRISTINEHAMN

Ingemar Djup, Rådmansgatan 9, 681 34 KRISTINEHAMN

Hugo Wolff, Jutviksvägen 15, 681 52 KRISTINEHAMN

Gustav Johansson, Lillvadet Visnums-Kil, 681 93 KRISTINEHAMN

Roy Gustavsson, Medskogen, 681 00 KRISTINEHAMN

Visnums och Visnums-Kils hembygdsförening, c/o Margareta Nilsson, Visnums-Kil
Lerbrobacken, 681 93 KRISTINEHAMN

Friluftsförbundet c/o Karl-Åke Bjuhr, Gejervägen 12, 681 53 KRISTINEHAMN

Sällskapet för naturskydd, Naturskyddsföreningen c/o Christina Brunsell, Lisas Höjd 36, 681 43
KRISTINEHAMN

Naturvårdsverket, Blekholmsterrassen, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Lantmäteriet, Box 288, 651 07 KARLSTAD

Skogsstyrelsen, Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Kristinehamns kommun, 681 84 KRISTINEHAMN

Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Jan Rees, Mosskatan 115, 654 66 KARLSTAD

Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

Planeringsenheten 2 ex.

Enheten för areella näringar

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Översiktskarta för naturreservatet Dyrön (skrafferat område)

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Beslutscharta för naturreservatet Dyrön (heldragen svart linje)

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET DYRÖN

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- Vårda och bevara mångfalden av växter, djur och livsmiljöer
- Bevara reservatets oexploaterade skärgårdsmiljö
- Bibehålla och gynna den betespräglade karaktären i de lövdominerade skogsområdena
- Upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i fågeldirektivet utpekade fågelarter som angivits i Dyröns Natura 2000-område
- Skydda områdets barrskogar och gynna deras utvecklingen av naturskogsartade kvaliteter
- Tillgodose friluftslivets behov av obebyggda strandområden och öka allmänhetens tillgång till området

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Dyrön		
RegDOS-nummer	2004554		
Kommun	Kristinehamn		
Markslag och naturtyper:		(hektar)	(hektar)
<i>Skogsmark</i>			181
Produktiv skog	Tallskog	32,3	
	Granskog	12,5	
	Barrblandskog	13,9	
	Barrsumpskog	4,3	
	Lövblandad barrskog	49,5	
	Triviallövskog	21,2	
	Ädellövskog	10,3	
	Triviallövskog med ädellöv	1,3	
	Lövsumpskog	1,9	
	Hygge	12,6	

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Impediment		21,2	
<i>Våtmark</i>			
	Högstarrkärr, fastmattemyr, barrskogsmyr, mjukmattemyr, sumpkärr		38,8
<i>Vatten</i>			316,0
<i>Odlad mark</i>			0,6
<i>Övrig öppen mark</i>			6,9
Total areal			543,4
Prioriterade bevaradevärden:			
Arter		Storlom	
		Havsörn	
		Fiskgjuse	
		Fisktärna	
		Silvertärna	
		Spillkråka	

2.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Dyrön finns omnämnt i skriftliga källor redan på 1500-talet och har således en lång brukningshistoria med allt vad det innebär av påverkan på naturen i området. Möjligen är detta en bidragande orsak till att naturen på Dyrön har en väldigt speciell karaktär. Känslan av gångna tiders hårda slit är starkt närvarande i det gamla odlingslandskapet, i vindpinade strandskogar och längs stormpiskade stränder.

Erik Rosenberg skriver 1954 att Dyrön förr i tiden, d v s i början av seklet, var havsörnens hemvist. Havsörnarna hade sitt bo i den väldiga "Dyrötalla" som stod på halvöns östra strand. För den som färdades på nuvarande riksväg 26 mellan Gullspång och Kristinehamn, eller på öppna Väneren väster om Dyrön, var den enorma tallen ett välkänt landmärke. Tallen stöp så småningom i backen av hög ålder, och nu kan den väldiga lågan beskådas i skogen på östra stranden.

Det lugn och den avskildhet som alltid förknippats med Dyrön har bevarats genom åren tack vare den tidigare ägaren Charles Johanssons starka vilja, egensinne och brukning enligt gamla seder och bruk. Skogen brukades länge på gammalt bondevis där endast träd med de för stunden efterfrågade kvaliteterna var de som fälldes. Hyggesbruk är en sentida invandrare på Dyröhalvön, men de senaste 20 åren har ganska omfattande avverkningar genomförts.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Från de öppna åkrarna runt gården och norrut finns lövskogar som sedan lång tid tillbaka betats av gårdens kor. I takt med att korna blev allt färre, och till slut inga alls, så växte hagmarkerna igen till dagens ganska täta lövskog med enstaka äldre och grövre träd som ett minne från gamla tider. Lövskogarna har höga biologiska värden för både fauna och flora. Fågelfaunan är rik och på våren är fågelsången ibland öronbedövande.

Skogen har skötts på gammalt bondevis, med enstaka uttag av träd, tills för några år sedan då några hyggen har tagits upp. Det har gått djur och betat på skogen. Några fasta fornlämningar finns inte noterade inom reservatsområdet. Enligt Hembygdkartan (1895) har större delen av halvön varit skogbevuxen, utom i området närmast gården samt på ett fåtal ängar och åkrar. I början av seklet häckade havsörn på den östra stranden.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Dyrön är beläget i den södra delen av Värmland i den Väner nära regionen av Kristinehamns kommun. Naturreservatet ligger tre mil söder om Kristinehamn och är länets sydöstligaste utlöpare i Väneren. Området är 543 hektar stort varav 316 hektar är vatten och 227 hektar är fastmark.

Stora delar av skogsområdet kännetecknas av äldre hållmarkstallskog med inblandning av i huvudsak gran, björk, klibbal och ek. Skogen på halvöns norra delar är en aspdominerad lövblandskog av hedtyp, med inslag av ek, björk och rönn. Skogsområdena närmast och norr om gården visar spår av tidigare bete och det förekommer spärrgreniga ekar. Busk- och hänglavar finns i stor mängd. I strandområdena finns bäverfällade träd och bitvis är förekomsten av död ved god.

Stränderna i reservatet är mycket omväxlande. Framförallt på väst- och sydsidan på Västra ön är skärgårdskaraktären påtaglig med obruten sjöhorisont, små öar och skär och vindpinade småvuxna tallar. I andra delar av reservatet, till exempel vid Östra Dyröbotten i nordöstra delen av Dyrön, har stranden en helt annan karaktär med skyddade vassvikar.

Inom naturreservatet finns fem nyckelbiotoper samt fyra naturvärdesobjekt som sammanlagt omfattar 29,3 hektar, 15 % av reservatets landareal.

2.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga fornlämningar eller andra kulturhistoriska lämningar finns dokumenterade inom området. På den västligaste udden på Östra ön finns en gammal fiskarbod där taket nyligen restaurerats. Främst områdena kring gården bär spår av tidigare markanvändning. Skogen brukades länge på gammalt bondevis där endast träd med de för stunden efterfrågade kvaliteterna var de som fälldes. Från de öppna åkrarna runt gården och norrut finns lövskogar som sedan lång tid tillbaka betats av gårdens kor. Av detta finns spår än idag.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

3 Skötselområden och åtgärder

3.1 Lövdominerad skog (29,3 hektar, delområde 1)

Delområdet består av gamla betesmarker, varvat med enstaka mindre inägor. Ganska tätt växande, höga och smala individer av ek, asp och björk med varierande mängd buskvegetation skuggar ett artrikt fältskikt med inslag av mer krävande arter. Terrängen är flack men får en svag kupering genom en del låga och rundade små gnejskullar, blandat med likaledes låga deGeermoräner med en osvallad näringsrik morän. Den osvallade moränen bidrar sannolikt till florans variation. Jämnt fördelade över hela området finns relativt högvuxna och smalkroniga ekar. Beroende på markens beskaffenhet och tidigare brukning blandas de med olika proportioner asp och björk. Träden bildar både tätare, slutna bestånd och glesare partier på gnejskullarnas magra krön, eller där plockhuggning ägt rum.

Under träden finns ett stort antal yngre individer av ek, asp och björk samt enstaka hassel. Ställvis ger skogen därför ett snårigt intryck, medan andra delar hyser ett glesare bestånd med gott om enbuskar och enstaka tall. Även beteshävdens upphörande vid olika tidpunkt i olika delar av området spelar stor roll för vegetationens nuvarande utseende och variation. De skuggade lövskogsbestånden har ett artrikt fältskikt med inslag av krävande arter, som bland annat blåsippan, getrams, ormbär, vispstarr och stor blålocka. Inom hela området finns gott om döda aspar och björkar av mindre dimensioner. Ställvis, framförallt i de allra nordligaste delarna, utgör konkurrens av gran och tall ett hot mot lövträdsdominansen. I den norra delen av skötselområde 1 finns möjlighet att liksom i skötselområde 2 bedriva skogsbete.

Skogen i de östra delarna av skötselområdet, ute på Björkholmen, är tätare än skogen i de norra delarna, och har ett större inslag av gran. Sannolikt har hävden upphört tidigare här än i de norra delarna av området.

Vid Vaudden, vid östra stranden i den norra delen av skötselområde 1, längst in i Östra Dyröbotten, finns en gammal båtplats. Enligt gammal hävd har boende i södra Visnums-Kils socken haft möjlighet att lägga i sina båtar här, och platsen hyser ett antal båtar av skiftande ålder och kvalitet. Båtplatsen kommer även fortsättningsvis att finnas kvar enligt gammal sedvänja. På senare tid har dock en del bråte ansamlats och för att ha möjlighet att städa upp området behöver ägarförhållanden av båtar och tillhörande material klargöras. Den som vill lägga båt vid Vaudden skall informera reservatsförvaltaren.

3.1.1 Kvalitetsmål

Minst 70 % lövträd, med stort inslag av ek, jämte en variation i biotopen och ljusförhållanden för att gynna diversiteten hos florans och faunan. De små inägorna slås årligen för att bibehålla öppenheten och möjliggöra etablering av ängsflora.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

3.1.2 Åtgärder

Uttag av minst 50 % av granarna bör ske i ett tidigt skede. Därefter bör området utvärderas för att utröna om ytterligare uttag av gran eller andra åtgärder skall ske. Granen får inte ta över och konkurrera ut lövträden. På Björkholmen bör gran på grund av områdets läge inte tas ut. Här är därför ringbarkning mer lämpligt. Extensivt bete kan ske i området.

Båtplatsen skall städas upp. De som aktivt använder båtplatsen kommer att informeras om att naturreservat bildats och att de skall ha tillstånd av reservatsförvaltaren för att lägga sin båt inom reservatet. De båtar och annat material som saknar ägare ska tas bort från området.

3.2 Betesmark (14,9 hektar, delområde 2)

Skogsbete har förekommit i många hundra år men på senare tid har hävden upphört och skogen vuxit igen. De senaste åren har dock området restaurerats. Skogen har röjts upp och glesats ur, området har stängslats in och sommaren 2005 gick här för första gången på många år betande nötkreatur. I dagsläget är lämplig betesvegetation endast sparsamt förekommande och krontaket är för tätt för att någon ordentlig grässvål skall kunna utvecklas. För bete är djuren därför främst hänvisade till den lilla inägan intill vägen strax söder om parkeringen, till de mer frodiga partierna av stränderna samt till de delar av hagen som ligger vid gården inom fastigheten Dyrön 1:2, utanför naturreservatets gränser.

Stränderna vid Östra Dyröbotten var tidigare igenvuxna med vass, starr och annan typ av vegetation. Hösten och vintern 2005-2006 frästes vassen och en mosaikartad strandäng med enstaka vassruggar varvat med öppna frästa områden återfinns nu längs stranden. Tofsvipa häckade 2006 liksom troligen även gulärta och enkelbeckasin. Vid strandängarna förekommer relativt stora antal av citronfläckad kärrtrollslända, en art som är listad i bilaga två i EU:s art- och habitatdirektiv. Arten anses spridd i Götaland och södra delarna av Svealand men oftast fåtalig där den förekommer. Vid Dyrön förekommer ovanligt höga antal av arten. Ytterligare några i Värmland mindre vanliga trollsländor har noterats i området, bland annat stor sjötrollslända, gulfläckad glanstrollslända och stor ängstrollslända.

I sydvästra delen av skötselområdet finns ett mindre klibbalkärr med visst björkinslag.

3.2.1 Kvalitetsmål

Ett välhävdad, luckigt och lövdominerat skogsbete och välhävdade strandängar. Bland den häckande fågelfaunan på strandängarna bör arter som tofsvipa, enkelbeckasin och gulärta finnas. Häckningar av än mer krävande arter som årta, skedand, brunand och rödbena är önskvärt.

3.2.2 Åtgärd

Ytterligare 25 % av träden bör tas bort i hagen för att skapa bättre betesmöjligheter. Krontaket måste glesas ur och större luckor skapas. Vissa partier bör dock lämnas tätare för att kunna ge djuren skugga. På den lilla holmen 300 meter nordost om gården, intill strandängen bör en del enar röjas bort. Klibbalkärret i sydvästra delen lämnas orört. Några granar och enar i kärrets

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

ytterkanter kan dock tas bort. Strandängarna på östra och västra sidan fräses vid behov. Vid behov kan röjning av slyuppslag, örnbräken och annan oönskad vegetation utföras.

3.3 Tallskog på fastlandet, Höga holmarna samt Dyrö Mallskär (128,4 hektar, delområde 3)

Området domineras av en 100-150 år gammal, åldersvarierad och ganska mager barrblandskog som präglats av den förre ägarens skogsbruksmetoder. Med hjälp av en liten jordbrukstraktor avverkade och körde förre ägaren ut de träd han hade behov av, samtidigt som han städade bort det mesta av den döda veden. Strukturellt ser det därför ut som en typisk "bondskog" för att använda ett bildligt uttryck. Här och var finns överståndare som av olika anledningar lämnats.

Ett av de huvudsakliga skogliga värdena på Östra ön är som ett ostört område för djur- och fågelliv. På Västra ön är värdena i första hand knutna till det rörliga friluftslivet. På den västra uddens yttre del finns knotig gammal tallskog och fina badklippor. Här går en del båtar in på sommaren. Västra ön domineras av tall medan skogen på Östra ön är mer varierad.

På Östra ön finner man små, magra gnejsryggar i nord-sydlig riktning med gles tallskog. Mellan åsarna går fuktigare stråk där framförallt björk och gran dominerar. Här kan man också beskåda den väldiga och omtalade "Dyrötalla". Numer ligger den som en seglivad låga, övervuxen av mossor, lavar och enstaka små granskott.

Strax norr om Rudbotten, den avsnörda Vänerviken mitt på Västra ön, återfinns ett cirka fem hektar stort område med ungskog. Cirka 500 meter sydsydväst om gården ligger en mindre inäga. Vid stranden på Västra ön, cirka 50 meter väster om den vägens slut ligger en mindre stuga som får utnyttjas i befintligt skick av jaktnyttjanderättshavaren. Nyttjanderättshavaren skall ej uppställa krav på dess underhåll eller skick men har i samband med jakträtt att lägga i båt vid vattnet, dock utan att anlägga brygga eller båtuppläggningsplats.

3.3.1 Kvalitetsmål

Tallskogens glesa beståndsstruktur bibehålls och likaså flerskiktningen. Områdets naturskogskaraktär utvecklas genom att trädens ålder ökar och genom självgallring. Mängden död ved bör uppgå till minst 10 kubikmeter per hektar inom en 20-årsperiod. Den lilla inägan 500 meter sydväst om gården skall vara hävdad genom årlig slätter.

3.3.2 Åtgärd

Området lämnas för fri utveckling. Vissa mindre åtgärder som ett selektivt uttag av gran eller ringbarkning av gran och tall kan genomföras. Detta för att bibehålla den glesa beståndsstrukturen, för att gynna lövträden i områdets fuktigare partier samt för att påskynda ökningen av mängden död ved. Några större insatser bör dock inte vara aktuella för området. Området med ungskog lämnas för fri utveckling. Denna lilla inägan cirka 500 meter sydsydväst om gården slås årligen för att bibehålla dess öppenhet och dess ängsartade flora. På Västra ön, i

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

anslutning till sydvästra delarna finns, om behovet skulle uppkomma, möjlighet att uppföra ett torrdass för besökare som kommer till reservatet sjövägen.

3.4 Hyggen i centrala och västra delarna (20,5 hektar, delområde 4)

Genom sentida avverkningar har ett antal mindre hyggen skapats inom reservatet. Åldern på hyggena varierar men de flesta är omkring 20 år eller yngre.

3.4.1 Kvalitetsmål

På längre sikt bör andelen lövträd överstiga 25 % i bestånden. På kortare sikt bör hyggena utvecklas mot lövrika ungskogar med ett minst 50-procentigt inslag av lövträd.

3.4.2 Åtgärd

För att bibehålla en hög andel lövträd på hyggena bör skötseln inriktas på att röja bort gran. På försök skall även en del lövträd bör röjas bort för att bitvis (främst närmast väg och led) glesa ut ungskogen och skapa huvudstammar. Dessa huvudstammar får mindre konkurrens och ges möjlighet att tillväxa snabbare och bli grövre.

3.5 Små öar och skär (3,9 hektar, delområde 5)

Inom naturreservatet finns ett antal mindre öar och skär. Några är skogbevuxna medan andra är helt kala.

3.5.1 Kvalitetsmål

Häckande storlom, samt mås- och tärnkolonier inom reservatet.

3.5.2 Åtgärd

Ej skogbeklädda små öar och skär röjs kala för att skapa gynnsamma häckningsmiljöer för sjöfågel. Öar i Östra Dyröbotten och Brännebotten är ej lämpliga för denna åtgärd och lämnas för fri utveckling.

3.6 Parkeringsplats, torrdass och informationsskylt

En befintlig parkeringsplats finns längs vägen cirka 300 meter söder om naturreservatets norra gräns.

3.6.1 Kvalitetsmål

Befintlig parkeringsplats och informationstavla hålls i gott skick. På informationstavlan anslås en skylt med en karta samt information om områdets naturvärden. Även information om allemansrätt, reservatets föreskrifter samt information om ägandesituationen i området, där fastigheten Dyrön 1:2 ej ingår i reservatet, bör finnas på skylten.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

3.6.2 Åtgärd

Vid befintlig parkeringsplats uppföres ett torrdass. Informationsskylt anslås på befintlig informationstavla vid parkeringsplatsen.

3.7 Led

En befintlig led från parkeringsplatsen ned till den sydvästligaste udden är iordningställd.

3.7.1 Kvalitetsmål

2,7 km led skall hållas öppen och information om leden ska finnas på informationstavlan.

3.7.2 Åtgärd

Underhåll av led, befintlig ledmarkering och spänger.

3.8 Vägar

Genom reservatet löper en väg som är bommad strax söder om parkeringsplatsen. Vägen fortsätter förbi bommen, genom gården och delar sig sedan cirka 400 meter söder om gården. Den östra förgreningen är i dåligt skick och ej körbar med personbil. Den västra förgreningen är körbar och mynnar i en mindre parkering.

3.8.1 Kvalitetsmål

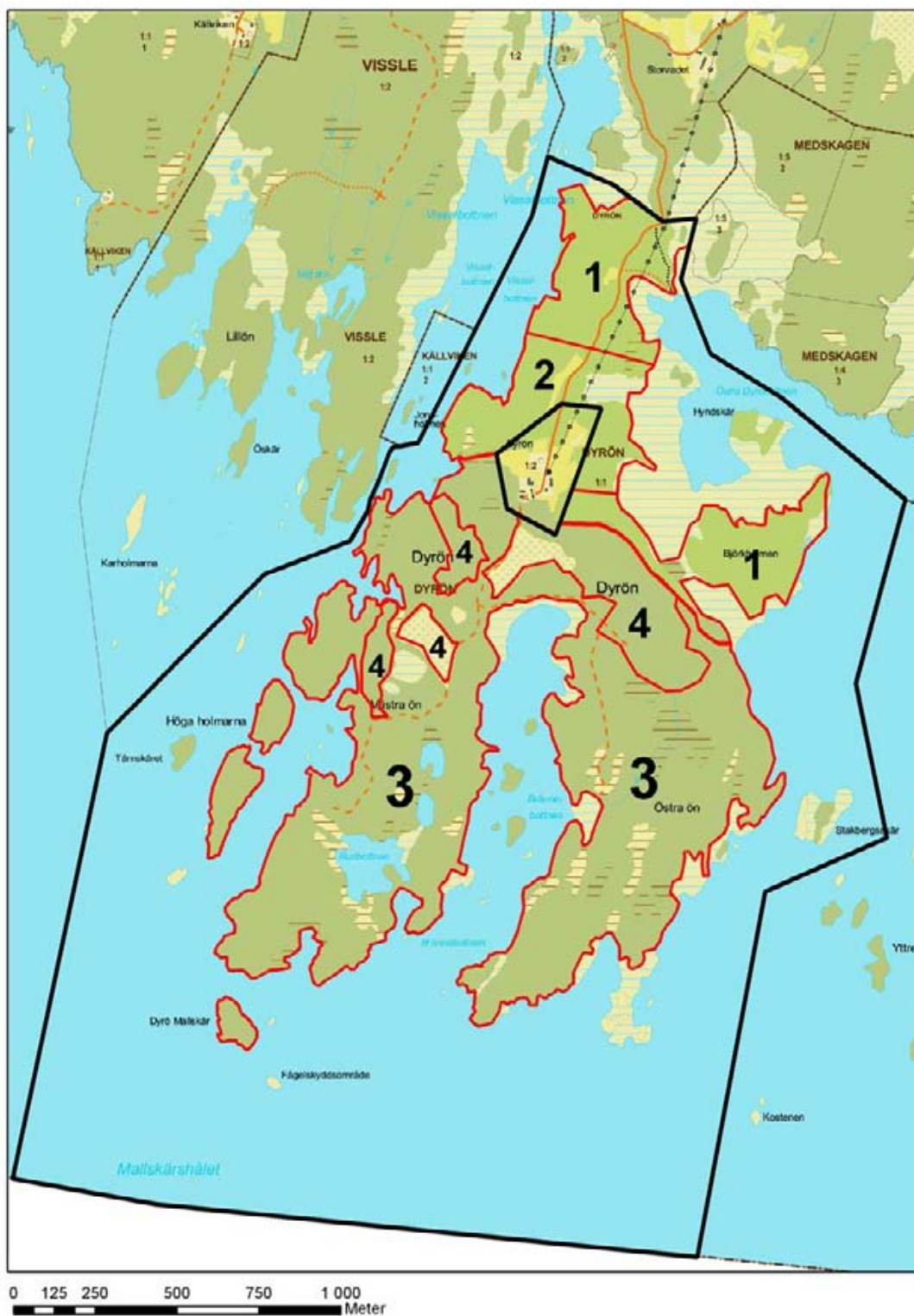
Vägen ned till gården hålls i gott skick. Söder därom sker endast enklare underhåll fram till vägslut. Vägen skall dock vara farbar med personbil fram till vägslut. Den östra vägförgreningen bibehåller ett ej körbart skick för vanlig personbil. Vägen skall endast användas i samband med jakt samt av reservatsförvaltaren.

3.8.2 Åtgärd

Den västra vägen bör grusas regelbundet fram till gården, och söder om denna endast när det finns behov av reparation. Vägen sladdas vid behov.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Skötselplanekarta, naturreservatet Dyrön

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

4 Uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Parkeringsplats och utedass
- Informationstavla och skylt
- Ledmarkeringar och ledens framkomlighet

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart femte år för:

- Förekomst av häckande havsörn och fiskgjuse, häckande våtmarksfåglar vid strandängarna samt häckande sjöfågel på öar och skär inom reservatet

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart tionde år för:

- Mängden död ved
- Andelen lövträd inom skötselområde ett och fyra.

5 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	När	Var	Prioritet
Informationsskylt	2007	Vid parkeringsplats	1
Torrdass	2007	Vid parkeringsplats	2
Röjning, fällning och ringbarkning av gran	2007-2010	I skötselområde ett, tre och fyra	3
Slåtter av de små inägorna	Årligen	I skötselområde ett, två och tre	3
Röjning av små öar och skär	2007-2010	Små öar och skär som anses lämpliga som häckmiljöer för sjöfågel	4

6 Genomförd dokumentation

Nyckelbiotopsinventering, Kristinehamn kommuns naturvårdsinventering (1985) samt sammanlagt ungefär en veckas fältbesök av personal från länsstyrelsen.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till regeringen, Miljödepartementet.

OBS!

SKRIVELSEN SKALL DOCK SKICKAS ELLER LÄMNAS
TILL LÄNSSTYRELSEN.

- För att Ert överklagande skall kunna tas upp till prövning måste Er skrivelse ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet.
- Tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom ärendets diarienummer (numret överst till höger på beslutet).
- Underteckna skrivelsen, gör namnförtydligande samt uppge postadress och telefonnummer. Telefonnummer till Er arbetsplats bör också anges.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni ringa eller skriva till Länsstyrelsen. Länsstyrelsens adress och telefonnummer framgår av beslutet.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

**Konsekvensutredning enligt 27 § verksförordningen
(1995:1322) av förslag till föreskrifter för
Naturreservatet Dyrön, Kristinehamns kommun.**

Bakgrund

Länsstyrelsen avser att besluta om att bilda naturreservatet Dyrön. Enligt 27 § verksförordningen skall Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning av de föreslagna föreskrifterna. Länsstyrelsen har gjort en konsekvensutredning av de föreskrifter som har karaktären normföreskrifter, d v s de som riktar sig till allmänheten.

Konsekvensutredning

Syftet med föreskrifterna

Föreskrifterna innebär vissa begränsningar för allmänheten utöver allemansrätten. Syftet är att trygga ändamålet med reservatet så att skador på naturvärdena inte uppkommer.

Effekter

Föreskrifternas påverkan på allmänhetens friluftsliv bedöms vara mycket begränsad.

Kostnader

De föreslagna föreskrifterna bedöms inte medföra några kostnader för allmänheten, berörda markägare eller kommunen. Kostnader för skyltning och andra anordningar finansieras genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt.